

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 .
Helyben házas korva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 .
Vilákre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Meglátogat minden nap a bolt és
ünnep utáni napok kivételévelIserkassóság és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kizárólag visszaműködés
vagy megértesítésre nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 17.

Tíz év alatt!

— Wolafka Nándor jubileuma. —

Tíz éves jubileumot nem szoktak ülni. A debreczeniek mégis megtartották Wolafka prépost tíz éves lelkipásztori jubileumát. Jól tették! Ha meg nem tartják, mulasztást követnek el, hiszen Wolafka tíz évi lelkipásztorkodása alatt többet dolgozott, többet alkotott, mint más ötven év alatt! . . .

Boldogemlékü Schlauch püspökünk sokszor elemlegette nagy meglepéssel: »a debreczeni prépostot jól választottam meg!« Csakugyan jól megválasztotta. Áldja érette emlékét az egész magyar katolicizmus, de főleg Debreczen!

Hisz mi volt Debreczenben tíz év előtt a kath. egyház?! Olyan lenézett valami, mint másutt a baptisták vagy a nazarenusok gyülekezete, s most tíz év után a protestánsok hivatalos organuma nagy rezignációval ezeket írja: »Alá van aknázva a református Róma puritán tisztasága.« (Prot. közlöny 1902. évf. márcz.)

Wolafka prépost meggyőzte ezt a szinmagyar népet arról, hogy a kath. ember éppen olyan derék, éppen olyan jó magyar hazafi, mint a debreczeni református, azért ne kicsinyeljék egymást, hanem szeressék, mint ennek a közös édes anyának, ennek a drága magyar hazának a gyermekei. S ez a jó nép megértette Wolafkát. Levetkőzte előité-

leteit. Czivis és nem czivis, »benszülött« és »jött-ment«, református és katolikus testvéri békében és szeretetben él ma Debreczenben. Tudjuk, hogy ez fáj azoknak, a kiknek a felekezetieskedés lángjainak élesztgetése a mindennapi kenyerük, de a kik a magyar faj izmosodását, boldogulását tartják szem előtt, azok csak örülni tudnak ennek a békés együttműködésnek.

Ez elhervadhatatlan érdeme lesz Wolafkának mindenha! . . .

Ez a munka azonban igénybe vette az egész Wolafkát. És ő nem sajnálta magát e munkának adni. Elhanyagolta összeköttetéseit, privát ügyeit, a maga »én-jét«, s lángszét, vasakarát, aczél fizikumát mind de mind odaszegődtette hitközségének szolgálatába. Ott virrasztott az oltár zsámolyán későn és korán. Azok, a kik mellette vannak, csodákat beszélnek lelkipásztori buzgóságáról. Reggel hat órakor télben-nyárban már az oltár előtt áll. Aztán prépost léte meg az iskolába katechetizálni. Onnan kijövet végig járja a betegek hajlékait és a nyomor tanyáit. . . . Sokszor előfordul, hogy tíz óra templomi funkciót végez naponként. Az is meglepetést kelt, hogy husvéti időben csak egy rábeszéléssel lehetett kivenni a gyóntatószékből, hogy vegyen már valami eledelt magához. Évről-évre a környék hitbuzgóbb ezreivel hajdonfő, sarutlanul teszi meg a 104 kilométernyi zárandokutat Debreczentől M.-Pócsig.

Ilyen munka nem maradhatott eredmény nélkül. Hitközségének a hivi kö-

zönükből feleledtek. Számuk 10 év alatt megduplázódott, s egyike ma a legvirágzóbb hitközségeknek, mert van igazi apostoluk, s ez Wolafka v. püspök, az a Wolafka, a kit oly balul ítéltek meg sokan az egyházpolitikai harcok viharában, a melyeket ő fájlal legjobban.

Wolafka prépost jól eső tudattal tekinthet arra a munkára, a melyet tíz év alatt végzett. Ha kitekint ablakán, ott látja a szép leánynevelőintézetet, ha jobbra néz, ott látja a remek hitközségi főgymnasiumot. A tudományoknak e két csarnokát az ő agitációja és áldozatkészsége hozta létre. De még maradt sok teendő a jövőre. A fejletlen árvaházat modern nevelőintézeté kell átalakítani. A kegyuri kérdés nehéz dióját meg kell törni. Aztán tizenötezer katolikusnak kicsi már a jelenlegi régen épült, avult templom.

A debreczeniek jól imádkoztak, mikor Isten nekik egy Wolafkát adott, vajha oly fogatos lenne imájuk most is, midőn arra kérik, hogy Wolafkát nekik hagyja meg továbbra is. De a debreczeniekkel együtt egyházmegyénk is érezne azt a nagy veszteséget, ha csakugyan igaz lenne a hír, hogy más működési kör vár reá.

* * *

Debreczeni tudósítónk az ünnepély lefolyásáról a következőkben értesít bennünket:

Debreczen, nov. 17.

Az ünnepély előestéjén, vasárnap este a Szt. László dalárda szerenádát adott a példát-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hogyan létesült a Gyermekkorház?

A Gyermekkorház nov. 16-iki ünnepélyes megnyitását mondotta. Dr. Schiff Ernő.

Tekintetes Igazgató választmány!
Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Hogy a kicsiny magot elvetettük, annak immár közel tíz éve. Amde az elvetett magban szunnyadó erő nem tudott elcsúszni, nem kedvezett neki az időjárás, s talán — a talaj sem volt számára kellőleg előkészítve. Csak későn és akkor is csak koronként kapott egy kis verőfényt, egy kevés meleget, éppen csak hogy a gyenge hajtás megindulhatott, de már a rögök közül nem bírt kiemelkedni. Ekkor közrefogtuk, melengeltük, közrefogta a mi nemesszívű társadalmunk, melengette szívének egész benső melegével, így dédelgetve a gyenge hajtás lassanként erőre kapott, s ime most már életképes alakban áll előttünk.

Azt mondám: tíz éve, hogy elvetettük a magot. De az eszme, hogy azt a magot egy-

szer el kell vetni, már jóval régebb keletű. Idestova 30 éve, — 1875-ben — hogy egy orvos, a ki hivatásából kifolyólag már akkor belátta elhanyagolt gyermek egészségügyünk javításának fontosságát, névszerint néhai dr. Mayer Agoston egykori városi főorvos, atyja néhai dr. Mayer Antal városi főorvos emlékére 500 frtot hagyományoz egy városunkban létesítendő gyermekkorház céljaira. Példát akart ezzel nyújtani, hogy másokat is hasonló jótékonyásra buzdítsa, a nemes ezél mihamarább megvalósítható legyen. A nemes példa azonban egy-két kivétellel alig talált követőkre.

Nyolcz év telt el. Ekkor — 1883. február 16-án — váratlanul, miként egy felvillanó meteor, egy nemesszívű, nagy emberbarát emelkedik ki társadalmunkból, a ki egész vagyonát — körülbelül 150.000 korona értékben — egy városunkban létesítendő gyermekkorház számára hagyományozza. E nagy emberbarát boldog emlékü Sztaroveszky Imre volt. Az emberek meglepetten kérdezték egymástól, mi indíthatta a nagy emberbarátot arra, hogy nagy vagyonát éppen gyermekkorház céljaira hagyományozza? Pedig a dolog magyarázata

nagyon egyszerű! Nagy, nemes és mindenkifelett gyengéden érző szíve volt ő neki. Ismerte a gyermeki szeretetből fakadó örömet, de sajnos, meg kellett ismernie azt a maró fájdalmat is, a mit a szerető gyermek elvesztése okoz Nagy vagyonát nem arra használja fel, hogy szórakozást keresve mélységes fájdalomára enyhülést találjon, ellenkezőleg fájdalomának él, oltárt emel magának belőle, s hogy nagy fájdalomának örök és pedig nemes emléke maradjon, nagy vagyonát egy oly emberbaráti intézmény létesítésére hagyományozza, mely intézménynek feladata legyen a szegény embert, — a kinek egyedüli kincse, minden boldogsága szerető gyermeke — hasonló fájdalomtól megóvni, miot a minőnek ő részesevé lőn. Emléket mindvégig megfogja őrizni ez az emberbaráti intézmény, mely az ő nagy nevét viseli, nemes vonásai az emléket is szeretettel őrző agg nővére özv. Tulics Józsefné urnó szives ajándékából egyelőre csak arcképekben lesznek ezen intézet falai között megörökítve, a hálás utókor bizonyára gondoskodni fog róla, hogy azok egykoron maradandóbb alakban örökíttessenek meg ez intézet falai között. Mi pedig

Tisztelettel értesítjük igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget, miszerint a téli időnyre, női, férfi- és gyermek, carlsbadi és budapesti legjobbnak elős- mert kézimunka készítésű **CZIPÓINK** a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig, minden igénynek megfelelőleg, meglepő nagy választékban megérkeztek. — Továbbá téli bélelt czipók, valamint vadász-czipók és CSIZMÁK, galoschnik, hóczipók.

Kemény és puha fekete finom **KALAPOK** a Főtisztelendő Klérus részére; valamint **PICHLER-féle plüsch- és loden-kalapok, sapkák, Jäger- és Merinó-ingek, alsó nadrágok, kötött és bélelt bőrkezttyük, harisnyák, lábszárvédők, gamáslik.**

BÁLI INGEK, NYAKKENDŐK, CLAQUEOK, CYLINDEREK és LACK-CZIPÓK.

Egyedüli keresztyény üzlet Nagyváradon és a megyében, hol ilyenmü czikk legnagyobb választékban és lelkiismeretes olcsó árban beszerezhetők. — Teljes tisztelettel

TELEFON: 76.

FÁBRY TESTVÉREK nagy áruháza NAGYVÁRADON, Fő-utca.

TELEFON: 76.

hogyan elfogadják az indemnitást. Es csakhamar rátér a gazdasági, főként a mezőgazdasági viszonyok jellemzésére. A gazdaközönség mozgalmát támogatni kell, mert a liberális kötelessége is a gyöngék segítése. A magyar gazdaságot nem érheti e tekintetben kifogás. Utal a gazdakongresszus tárgyalására. Ezek a tények. S ha ebben nem lát valaki mást, mint a földbirtokos osztály szervezkedését, ez vagy vak elfogultság, vagy a tények nem ismerése. Reméli, hogy ha a parlamentben jövőre ismét gazdasági kérdések fognak felmerülni, azok már liberális tekintetben nem fognak félreértésekre okot adni. A liberálisról szól ezután. A szülő azt a liberálisizmust vallja magáénak, mely a miniszterelnök kormányzásának alapja. Ez a mindenkinek jogát tiszteltben tartó és a túlzásoktól és szélsőségektől óvakodó liberális az ővé is. Ezt a liberálisizmust a szülő nemcsak napfényes időben, de vihar esetén is kész támogatni. A javaslatot elfogadják. (Helyeslés a jobboldalon.)

Szünet után.

öt perc szünetet rendelt el ezután az elnök, mely után **Benedek** János függetlenségi képviselő következett, a ki bevallott terve szerint az ülést kibeszéli.

Az ülés végére maradt **Visonlai** Soma sürgős interpellációja, melynek tárgyát már bevezetésünkben ismertettük.

A Sztaroveszky-gyermekórház.

— A megnyitási ünnepély. —

Nagyváradon nagy számmal vannak humanus, emberbaráti egyesületek, intézmények, melyek a jótékonyt szolgálják s enyhítik a szegénység, nyomor által okozott szenvedéseket, fájdalmakat.

Vasárnap is egy ilyen nagy jelentőségű, áldásos intézmény: a Sztaroveszky-gyermekórház nyílt meg.

A megnyitásról a következő tudósítást adjuk:

A kórház megnyitása.

Vasárnap délelőtt fél 10 órákor már gyülekeztek Nagyvárad társadalmának kiváló alakjai, különösen az orvosi kar tagjai az új Sztaroveszky-gyermekórház egyik tágas termébe, a megnyitási ünnepélyre.

A megjelentek között volt: **Beöthy** László főispán, **Vinkler** József vál. püspök, **Ritoók** Zsigmond kir. táblai elnök, **Fetszer** Antal kanonok, **Rimler** Károly polgármester, dr. **Sonntag** Felix, a budapesti Szent János kórház gyermekgyógyászati osztályának igazgatója, **Novotny** S. Alfonz főgymnásiumi igazgató, dr. **Molnár** Imre, dr. **Vueskics** Gyula, dr. **Baróthy** Akos, dr. **Fráter** Imre, dr. **Schiff** Ernő, dr. **Berkovics** Miklós, dr. **Wimmer** Julián, dr. **Mayer** László, dr. **Nemes** Aron, dr. **Popovics** György, dr. **Papp** Oszkár, dr. **Hoványi** Géza, dr. **Kornstein** Lajos, **Bordé** Ferencz, **Darvasy** Lajos, **Pekanovits** Imre, **Stocker** József, **Gerő** Armin, **Stark** Gyula, **Molnár** Lajos, **Mura** Fülöp, **Heringh** Sándor, **Nyiry** György, **Vinkler** Lajos, **Papp** György, dr. **Istvánffy** István, **Eleméry** Ferencz, dr. **Altmann** Jakab, dr. **Edelmann** Menyhért, dr. **Döri** Ferencz, dr. **Konrád** Béla, dr. **Barta** János, dr. **Bodor** Károly, **Szűts** Géza, dr. **Meer** Samu, dr. **Nyiry** Lajos stb. — Előkelő hölgyeink közül özv. br. **Gerliczy** Félixné, **Mezey** Vilma, özv. **Békffy** Györgyné és **Perczel** Adolfné voltak jelen az ünnepélyen.

Délelőtt 10 órákor **Rimler** Károly polgármester a következő beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

A polgármester megnyitója.

Mélyen tisztelt felügyelő bizottság és ünnepelő közönség!

Midőn a Nagyvárad város hatósága alá utalt »Sztaroveszky« alapítványi gyermekórház felügyelő bizottságának első ülését ezennel megnyitom, a város közönsége nevében szívem mélyéből üdvözölöm a felügyelő bizottságot és e szerény ünnepélyünkön megjelent jólelkű közönséget.

Mai üléstök egyetlen tárgya gyermekórházunk ünnepélyes megnyitása. Megnyitása az emberszeretet nevében a szenvedő emberiségnek.

Kórházunk létalapját egy nemesen gondolkozó, fealkölt szellemű férfiú, az áldott emlékü **Sztaroveszky** Imre jótékony alapítványának köszönjük. E nemes szívű férfiú a sors csapásai alatt azokra gondolt, kik védelem és ápolás nélkül elhagyatva állanak a szegény beteg gyermekekre, ezeknek szenvedéseit akarta enyhíteni, a gyermekek életéért aggódó szülőik könnyeit letörölni.

Aki figyelemmel kíséri a halálozások statisztikai adatait, s ebben a gyermekhalandóság nagy számárányait, az tudja csak igazán méltányolni e nemes célú alapítvány nemzetfenntartó nagy jelentőségét.

A mai kornak ékessége, tündöklő erénye a hamisítatlan emberszeretet.

A törvényhozás, törvényhatóságok, testületek a társadalom nemes verenyre kelve egymásután állítják fel az emberbaráti szeretet hajlékait, nagyritkán találkozunk egyesekkel is, kik földi javaikat e nemes eszme megvalósítására áldozzák. Bizonyára ez utóbbi az Istennek tetsző legkedvesebb áldozat, mert míg a törvényhozás, törvényhatóságok, testületek nemesebb értelemben vett kötelességet teljesítenek, addig az egyszerű polgár nemes elhatározásának egyetlen rugója a sziv melegsége s a lélek nemessége. Az ily áldozat lángja magasan lobog, ég felé száll s követendő példát mutat a késő utókornak is.

Legyen a mai nappal megnyíló gyermekórházunk hathatós tényezője közegészségügyünk fejlődésének s oltára az igaz emberszeretethez. Az áldott nevű alapító nemes példája ragyogjon tisztán magasan, s tisztelettel körülvéve a késő nemzedékek előtt is.

A gyógyulást nyert szegény emberiség foglalja imájába annak nevét, kinek nemes elhatározásából az ő fájdalma enyhítve lett. A gazdag pedig álljon meg az épület előtt, rakja le annak ajtója előtt fölsőlegét, hogy annál több könnyet törölhessünk le, s annál több gyermeket menthessünk meg a haza és városunk javára, erősítésére.

Kórházunk rövid történetét igazgató-főorvosunk fogja ismertetni, az a nagy tudású férfiú, aki bámulatos önzetlenséggel és szeretettel küzdött és munkálkodott az eszme megtestesítésén.

Ez igénytelen bevezető sorok után gyermekórházunkat ezennel a szenvedő emberiség számára megnyitom s az igazgató-főorvos urnak adom át a szót.

Éljenés fogadta a polgármester mindvégig figyelemmel kísért beszédét.

Utána dr. **Schiff** Ernő, az új kórház igazgató-főorvosa tartott hosszabb beszédet, amelyben rámutatott a gyermekórház keletkezésének történetére s vázolta az intézmény nemes célját.

A csinos, lendületes beszédet, amely mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét s általános tetszésben és elismerésben részesült, mai lapunk tárczarovatában közöljük.

Az éljenéssel fogadott beszéd elhangzása után dr. **Baróthy** Akos városi főorvos tartotta meg üdvözlő beszédét. Beeszedte beszédébe a gyermekhalandóságra vonatkozó statisztikai ada-

felelő hajlék is. Az előmunkálatok egy egészen szerény méretű — 12 ágyra tervezett — gyermekórház felállítására most már serényen megindultak s alig néhány hét után a gyermekórház létesítése a törvényhatóság által is jóvá van hagyva. De dr. **Bulyovszky** József lelkes buzgalma ezzel meg nem elégszik meg. Hogy a kis kórház berendezési költségeivel ne kelljen a kórház alapvagyont megterhelni, lelkes felhívással Nagyvárad társadalmához fordult anyagi támogatásért.

S a mi társadalmunk ez alkalommal ismét bebizonyította, hogy valóban minden szépet és jóért lelkesül, mert rövid 3 hónap alatt, a polgárok filigránból körülbelül 10,000 korona gyűlt egybe. Mi sem áll tehát már utjában a kis méretű gyermekórház létesítésének. Amde a Nagyméltóságú Belügyminiszter kiküldött szakelője dr. **Raisz** Gedeon miniszteri osztálytanácsos ur a tervet kicsinynek, Nagyvárad városához nem méltónak találja és azért a gyermekórházat e tervezett alakban nem tartja engedélyezhetőnek. A lelki elcsüggedés méla érzése fog el bennünket eme kijelentésre, mert arra, hogy saját erőnkkel modern berendezésű, nagyobb méretű gyermekórházat állítsunk fel, az alapvagyonnak egyelőre csekély mérvű jóvedelme mellett gondolni sem lehetett. Amde lehangoltságunk csak perczeig tart, mert a kiküldött miniszteri osztálytanácsos ur magatartása meg az ajánlatot, rendezzük be a gyermekórházat az utcazi főépületben s akkor biztos kilátásba helyezhető a kórháznak a nyilvánossági jelleggel való felruházását. Való-

jában dr. **Raisz** Gedeon miniszteri osztálytanácsos ur ő Nagyságának eme kijelentése képezi a régen vajdó eszme megvalósításának tulajdonképpeni fordulópontját, minthogy ily módon a gyermekórház fenntartása nagyobb keretben is biztosítottnak látszik. Azzal a jóindulattal, melylyel a mi nemes ügyünket a helyes utra terelte, támogata azt mindvégig, s ha intézetünk a mai alakjában kezdheti meg pályafutását, ugy azt egyenesen annak a nagybecsű támogatásnak köszönhetjük, a melyben a miniszteri osztálytanácsos ur ő Nagysága a mi szent ügyünket illetékes helyen részesítette. Engedjék meg nekem, hogy ezért O neki a távolból is a mi legőszintébb köszönetünket s hálánkat tolmácsoljam.

A munkálatok most már újabb mederben indultak meg, a szervezeti szabályok megfelelően át lettek dolgozva s a múlt év tavaszán megkezdődtek eme épületnek megfelelő átalakítási munkálatai is. Már azt hittük, hogy a múlt év őszén az intézetet átadhatjuk rendelkezésére, amde sajnosan tévedtünk. A megpróbáltatások nehéz napjai még nem értek véget, s midőn már célunk küszöbén álltunk, újra egy szomorú esemény zavarta meg a mi nemes ügyünk előhaladását. Dr. **Bulyovszky** József múlt év őszén súlyos betegségbe esett; eggyideig még reméltük, hogy viszonylatban az a város ügyeinek élén, ez a reményünk azonban sajnos, nem valósult meg. Hónapok teltek el így eme bizonytalanságban, s a mi kórházunk ügye ismét stagnált. Vegre ez év tavaszán Nagyvárad város törvényhatóságának bizalmá-

ból **Rimler** Károly jelenlegi polgármester ur lép a város ügyeinek élére. Azzal a nemes buzgalommal, tettvágygal, a melylyel már előzőleg annyi éven át a város ügyeit más téren vezette, fogott hozzá mindazon alkotások befejezéséhez, melyek érdemes elődjéről reámaradtak. Alig foglalja el hivatalát, azonnal összehívja az érdekelt tényezőket, s megindítja a részleges munkálatokat, a kórház felszerelése tekintetében. Lelkes buzgalommal támogatja a munkálkodásában Nagyvárad város tekintetes törvényhatósága és tanácsa, úgy hogy mi most már az emberbaráti intézményt át is adhatjuk rendelkezésére.

Mélyen tisztelt ünnepelő közönség! Szerény a keret, a melyben ez a mi intézményünk pályafutását megkezdi s én mégis merem állítani, hogy ennek az intézménynek az életbeléptetése egy önálló szakaszt jelent Magyarország kultúrtörténetében. Nagyvárad Pozsony után a második vidéki város, a mely a szegény beteg gyermekek számára otthont teremtett, s ha tekintetbe vesszük, hogy második egyetemi városunk, **Kolozsvár** önálló gyermek-kórodával nem rendelkezik, hogy a kulturális magaslapon álló **Németország**nak husz egyetemi városa közül csak nyolcznak van önálló gyermekórháza, más nyolcznak csak bejáró beteg gyermekek számára van rendelő intézete, ellenben négy egyetemi városban még járkórodái anyag sem áll rendelkezésre, úgy hogy a gyermekgyógyászat ezen egyetemeken egyáltalában nincs is képviselve; úgy mi, azt hiszem, méltán lehetünk büszkéek eme bár szerény intézetünkre.

tokat, amelyekből kiténik, hogy mily nagyfontosságú a gyermekkorház működése. Méltatta a létesítés körül buzgólkodók munkáját s azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a város ezen új jótékony intézetének működése áldásos lesz. Garanciát lát erre az igazgató-főorvos személyében, nagy szakképzettségében és nemes buzgalomban, amelylyel élére állott a gyermekkorháznak. Beszédét zajosan megélezték.

Rimler Károly záróbeszédében bejelentette, hogy a nagyvárad orth. izr. szentegylet kétezer koronát adományozott egy ágyalaptványra s ennek első évi kamatát befizette.

A polgármester által bejelentett alapítványt megélezték a jelen voltak.

Ezzel véget ért a tulajdonképeni megnyitó ünnepély s az előkelő közönség megtekintette a szélszerűen felszerelt kórház helyiségeit.

A fogadó és rendelő helyiségek mellett van a higiénia legújabb követelményeinek megfelelően berendezett műtő-terem.

A betegek elhelyezésére három tágas terem szolgál, husz ágygyal. Minden derűs, világos szobu.

A konyha gazdagon van ellátva minden szükségességekkel.

Nagy előnye a kórháznak, hogy a tágas udvaron kívül nagy kertje van, amely nyári időben kedvenc tartózkodási helye lesz a kis betegeknek.

A bankett.

Déli egy órakor a Karner-féle étteremben barátságos ebédre gyűlt egybe a megnyitási ünnepélyen jelen voltak nagy része. Az asztalfőn helyet foglalt dr. Beöthy László főispán, Rimler Károly polgármester, dr. Sonntag Félix, a fővárosi »János-kórház« gyermek-gyógyosztályának főorvosa, egyetemi magántanár, dr. Schiff Ernő, dr. Fráter Imre, dr. Papp Oszkár m. kir. honvéd orvos, dr. Kornstein Lajos, dr. Baróthy Akos Nagyvárad város főorvosa, Horványi Géza, dr. Berkovits Miklós a »Bihar-megyei Orvos-Egyesület« alelnöke, dr. Vucskics Gyula, dr. Popovics György, Biharvármegye főorvosa, Winkler Lajos, Molnár Lajos, Heringh Sándor, Nyiry György, dr. Allmann Jakab, dr. Slokker József, Gerő Armin, dr.

Edelmann Menyhért, dr. Dóri Ferenc, dr. Konrad Béla, dr. Bartha János, dr. Mayer László, Szűts Géza, dr. Bodor Károly, dr. Meer Samu, dr. Nyiry Lajos s még többen.

Az első áldomást Beöthy László főispán mondta. Hálás elismeréssel szólott a gyermekkorház létesítését előmozdított nemes emberbarátokról s az intézet nagyjelentőségű hivatásáról. Bóné oly tényezőket lát biztosítva, mely a szocializmus nagy problémájának megoldására fog szolgálni, a mennyiben a szegény embernek segítséget, vigaszt és támogatást fog nyújtani. Éltette Nagyvárad város közönségét, polgármesterét, tanácsát és az intézet élén álló kitűnő igazgatót, dr. Schiff Ernőt. Élénk éljenzés követte a főispán bölcs szavait.

Utána dr. Kornstein Lajos mondott pohárköszöntőt. Beöthy főispánra írtette poharát, ki városunkban minden nemes, szép törekvésnek irányítója és előmozdítója.

Dr. Vucskics Gyula a barátságigaz, benső hangján emlékezett meg dr. Schiff Ernőről, kihez kora ifjúságától fogva változatlan érdelem fűzi, ki már mint deák tünt ki társai közül, s orvosi pályáján is az elsők közé küzdött fel magát, kitartó szorgalma és jeles képzettsége által. Meg van győződve, hogy vezetése alatt az új intézet áldásos működést fog kifejteni.

Dr. Schiff Ernő mély hálával fogadta az előtézett elismerést. Leikiismeretesen fog működni azon a téren, melynek életét szentelte. Együtt hálával emlékezik meg azon kitűnő férfiakról, kik a Gyermekkorház létesítésében bölcs tanácsukkal támogatták: Dr. Bókai, Dr. Erős Gyula és dr. Sonntag Félixről. Ezek egészségére írtette poharát. (Leikes éljenzés.)

Dr. Sonntag Félix teljes dicsőrérett emlitette fel pohárköszöntőjében a nagyvárad orvosok kitartó, lelkiismeretes munkálkodását, melynek már annyi sikerét tudja felmutatni, a város közegészségügyi előhaladásában.

Dr. Berkovits Miklós az orvos-egylet nevében dr. Baróthy Akos főorvost éltette, ki lelkiismeretes szóddal és szorgalommal járult az eszme létesítéséhez.

Dr. Baróthy Akos talpraesett áldomásában dr. Horványi Ferenc nyug. főorvos egészségére írtette poharát, kinek igen nagy része van abban, hogy a gyermekkorház eszméje testet öltött. O éveken át buzditott, gyűjtött, lelkesített s immár igaz örömet találja a sikerben. Az egész társaság őszintén osztozott az áldomásban.

Dr. Gyémánt Jenő dr. Buljovszky nyug. polgármester érdemeit méltatta, melyeket a Gyermekkorház létesítése körül szerzett.

Tekintetes igazgató választmány! Mélyen tisztelt ünnepelő közönség! Az elvetett mag kelt, gyenge hajása, mely hosszú éveken át annyi viszontagsággal küzdött, megerősödött, életképes. Ő méltósága, Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja, dr. Beöthy László ur, valamint Nagyvárad város tekintetes tanácsának különös kegyéből én lettem e csemete mellé örül állítva, hogy ezt védjem, támogatssam, fejlődésében tovaségítem, hogy egykor terebélyes törzsű izmosodjék. Nem tagadom, örömteljes érzés fog el, a midőn ezt az intézményt, melynek létesítésén oly sok éven át csendes munkatársként munkálkodtam, végre megvalósulva látom. De eme örömteljes érzésemet megzavarja, egy neme a szorongó aggodásnak, midőn arra gondolok: meg fogok-e tudni felelni ama sokszoros várakozásnak, a mit oly sok oldalról az én működésemhez fűznek? Mert, mélyen t. uraim, jól ismerem a reám váró feladat nehézségeit, ismerem a harcot, melyet meg kell vívnom. Harcolnom kell az orvosi tudomány minden eszközével, hogy ez az intézet megfeleljen ama gyakorlati célznak, annak a nemes intenczióknak, a mely az intézet nagynevű alapítójának lelki szemei előtt lebegett akkor, a midőn egész vagyonát eme intézet létesítésére hagyományozta, hogy megfeleljen annak a magaslatos emberbaráti feladatnak, melynek érdekében a nemesszívű adományozók olyan tetemes anyagi áldozatot hoztak. Harcolnom kell az orvosi tudás minden eszközével, hogy meghódolásra bírjam a legnemesebb, de egyszers-

mind leg-rösebb, mondhatnám egyedüli abszolút igaz érzést, az anyagi szeretet érzését; hogy meggyőzzem az anyát arról, hogy a midőn beteg gyermekét ezen intézet gondozására bizva, attól megválni kénytelen, hogy akkor az ő mélyseges anyai szeretetének nem áldozatot hoz, hanem ellenkezőleg éppen annak értelmében cselekszik. Végre harcolnom kell a modern orvosi tudomány minden eszközével a tudományért magáért. Ennek az intézetnek a gyakorlati célon kívül még a szaktudomány további fejlesztésén is munkálkodnia kell, mert ezzel tartozom a hazai szaktudománynak és tartozom azoknak, akik eddigi szerény tudományos működésük alapján azt várták elvárják. (Eljenzés.)

A mindnyájunk felett örködő Mindenhatónak segedelmi hívása mellett ez ünnepélyes pillanatban kérem és fogadom, hogy tőlem telhetőleg mindent el fogok követni, hogy a harcból győztesként kerüljek ki. (Zajos éljenzés.) Ezen kérem mindazokat, a kik a mi szent ügyünket eddig is oly kiváló buzgalommal támogatták, különösen pedig kérem Nagyvárad város tekintetes Törvényhatóságát és Tanácsát, tartsák meg ezt az emberbaráti intézményt továbbra is nagybecsű jóindulatukban s akkor biztosan hiszem, hogy ez az intézmény, mely oly sok viszontagság után ma végre pályafutását megkezdi, a Mindenható segéd-almával az idők végéig éljen, gyarapodjon és virágozni fog! (Hosszantartó lelkes éljenzés, taps.)

A város jelenlegi polgármesteréért dr. Edelmann Menyhért szólította koczintásra a társaságot, mely egyhangu szeretettel vette körül Rimler Károlyt.

Dr. Schiff Ernőt a »Gyermekkorház« megnyitása alkalmából levélben üdvözölték: dr. Grósz Emil (Budapest), dr. Bókai János, a »Stefánia« kórház igazgatója (Budapest), dr. Berend Miklós híres gyermekorvos (Budapest), dr. Erős Gyula egyetemi tanár (Budapest), dr. Eppstein egyetemi tanár (Prága), ki rendkívül hízegő sorokban fejezi ki örömet a nagyvárad gyermekkorház létesítése, valamint a felett, hogy az ő legkitűnőbb tanítványa jutott oly intézet élére, melynek tudományos tekintetben is diszére fog válni. Epp ily elismerően ír Escherich bécsi és Czerny boroszlói egyetemi tanár. Sürgönyileg küldtek üdvözlőt Heubner berlini egyetemi tanár, Náránszky kolozsvári egyetemi tanár és Kunz Gusztáv.

Karner vendéglős kifogástalan jó ebédet látta el vendégeit, kik 3 óra tájban oszlottak szét.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Nov. 23. Szigligeti-társaság rendkívüli közgyűlése.

* Rendkívüli városi közgyűlés. A villamos világítás és a nagy költsön felvétele miatt késett Nagyvárad város jövő évi költségvetésének összeállítására s így a november havi rendes közgyűlés nem tárgyalhatta. Hogy ez évben még a miniszeri jóváhagyást is kinyerhesse a költségvetésre a város, a törvényhatóság holnapután, csütörtökön délután rendkívüli közgyűlést tart a melyen a költségvetést tárgyalják. A rendkívüli közgyűlésre a polgármester a következő meghívót bocsátotta ki:

Valamennyi bizottsági tag Urnak!

A város törvényhatósági bizottságának folyó hó 13-án tartott rendes közgyűlésében 320/11779 sz. a. hozott határozatához képest főispán ur ő méltósága a folyó évi november 20-ik napjának d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el, mely közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom.

E közgyűlés tárgyai lesznek:

1. A város 1903. évre szóló költségelőirányzatának,
2. a villamos mű kezelésére vonatkozó szabályrendeletnek tárgyalása.

Nagyvárad, 1902. november hó 17-én.

Rimler Károly,
polgármester.

* Automobil-konkurrenzia. Az elmúlt héten véleményezte a szépészeti és közlekedési szakközletés és a tanács, hogy Hetényi József nyiregyházi lakosnak adjon Nagyvárad városa engedélyt automobil személy szállításra a város területén és a Püspök- és Félix-fürdőkhöz. Held Kálmán tegnap egy kérvényt adott be a városhoz, amelyben sérelmesnek találja, hogy most megakarja az engedélyt adni a város az automobil közlekedésre, őt pedig az 1900. évben elutasította hasonló irányú kérelmével. Beadványában kéri, hogy az engedélyt ő neki adja ki az elsőbbség jogán a város, annál inkább, mert az ő szállítási díjtételei olcsóbbak.

* Az új vámszabályzat tárgyalása. Nagyvárad város vámenlőbizottsága november hó 27-én délután ülést tart, amelyen az új vámszabályzatot tárgyalja.

* **A középiskolák a főigazgatónál.** *Natalussy* Kornél kir. tanácsost, a nagyvárad tankerület főigazgatóját szép ovációkban részesítették a helybeli középiskolák születésnapja alkalmából. A főgimnázium tanári testülete *Novotny* S. Alfonz igazgató, a főreáliskola tanári kara pedig *Staubert* József id. igazgató vezetése alatt üdvözölte szeretett főigazgatóját, a ki az üdvözlő beszédekre szíves szavakban válaszolva, köszönte meg a megemlékezést.

* **Az első hó.** Az időjárás derekasan viseli magát; minden nagyobb zökkenés nélkül beletutottunk a télbe. Pár nap óta alástüledt a hőmérő higánya s a hideg, csipős szél kipirítja a járókelők arcát. Tegnap reggel erősen befagytek az állóvizek s megjelentek az első hópíhek. A hideg idő dacára azonban csakhamar megsemmisültek a tél fehér hirnökei.

* **Merénylet egy püspök ellen.** Mint Ujvidékről jelentik, az ott időző *Zmejanovic* versceci görög keleti püspök élete nagy veszedelemben forgott. A püspök előbb Karlovcán időzött, ahonnan azonban hirtelen elutazott. Elutazásának oka a »Zasztava« című lap és közszájon forgó hírek szerint az, hogy szombaton reggel mielőtt a püspök öltözködött, valaki revolverrel belőtt az ablakon. A golyó a püspök reverendáját horzsolta és csak egy hajszálon múlt, hogy meg nem sebezte. A merénylőt rögtön keresni kezdték, mindeddig azonban nem sikerült megtalálni.

* **Jó tanácsok a leányok nevelésére.** Egy amerikai újság jutalmat ígért annak az előfizetőjének, aki a legjobb feleletet küldi be erre a kérdésre: Mi legyen leányainkból? A jutalommal koronázott felelet így szól: Mi legyen leányainkból? Mindenekelőtt keresztények. Azután részesüljenek jó elemi oktatásban. Tanuljanak meg egy elfogadható ebédet készíteni, mosni, vasalni, harisnyát javítani, gombot fölvarrni, inget varrni és ruhákat kiszabni. Tudjanak kenyeret dagasztani és ne felejtsek el, hogy a konyha sok gyógyszerári költséget takaríthat meg. Tudomásukra kell hozni, hogy egy 5 frankosban 100 sou van; hogy a takarékság a kiadások korlátozásában áll s hogy a nyomor felé vezet, aki többet költ, mint keres. Értésükre kell adni, hogy egy kifizetett kartonruha jobban áll, mint a selyemruha, melyre tartozunk. Tudjanak idején és jól vásárolni s kiadásokról számot vetni. Ismételni kell előtök, hogy egy kötényt és ingujjas, de becsületes munkásember százszor többre becsüldö, ha szegény is, mint egy hűs s élhetetlen gavalér. Tanulják meg szeretni a virágot s általában Isten műveit. Mindezek után, ha az anyagi eszközök megengedik, részesülhetnek zongora- és rajzleckékben, de jól megjegyzendő, hogy ezeknek tudása másodrendű s nem nagy fontossággal bír az életben. Tanulják továbbá megvetni a hűs látszatot és igenjük legyen igen, nemjük legyen nem. Es ha elérkezik a férjhezmenés pillanata, az a meggyőződés éljen szívükben, hogy a boldogság a házasságban nem a férj gazdagságától és állásától, hanem erkölcsi tulajdonságától és jellemétől függ. Ha mindezt sikerült náluk elérni, velük megértetni s szívükbe véteni, nyugodtak lehetünk, hogy leányaink boldogok lesznek s megtalálják útjukat. A többit bizzuk az Urra.

* **Uj ügyvéd.** Dr. *Fenyő* Sándor, a nagyváradfi fiatalság szimpatikus, szorgalmas tagja, a napokban tette le Budapesten az ügyvédi vizsgát szép sikerrel.

* **Uj piczulasbank.** Uj piczulasbank nyílik meg, mint már megírtuk, névkor az »Általános takarékpénztár r. t.« helyiségében. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő. A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 fillér beiratási díj fizetendő s egyheti rés let befizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvcskéjét. Befizetés hetenként 2 szer lesz. Az első 3 hónapban mulasztási illetéket nem kell fizetni.

* **A tűz áldozata.** A szülői gondatlanságnak ismét egy parányi gyermek esett áldozatul. Pojánán *Lukács* György és felesége dolog után látva lakásukat négy hetes kis lányukra zárták. Időközben a tűzhely közvetlen közelében hagyott ruhák meggyuladtak s csakhamar az egész szoba lángba borult. A gondatlan szülők csak este vetődtek haza, s szobájukba nyitva borzalmas látvány tárult eléjük. Az egész szoba butorzata porrá égett s a parányi csecsemő ott feküdt megszenesedve a kialudt zsarátokok között.

* **Evek óta először.** A törvénynek megfelelően évről-évre megalakítják Nagyvárad város tanácsa mellett az ipartanácsot, azonban még soha nem funkcionált ez a bizottság. Méltó párja volt a város erdészeti albizottságának. Végre került egy dolog, amiért megháborgatja a tanács csendes nyugalmában az ipartanácsot. Egy iparkihágásból kifolyólag véleményét kell mondania, hogy a csizma és cipővagyongolás külön ipar-e, vagy a cipész és csizmadia ipar körébe tartozik. Ennek az elbírálása végett a polgármester november 29-én délután 3 órára ülésre hívta össze a városi ipartanácsot.

* **Megtámadott rendőr.** *Balogh* Imre pénteken hajnalban a Bémer-térre volt őrszemként beosztva. A rendnek éber őre buzgón teljesítette kötelességét, már t. i. a mennyire képes volt, tekintve, hogy az idő négyre járt. Kódorgott le s fel, neki-neki dült egy-egy boltajtónak, aludt egy sort. A mint így javában álmodozott holmi előléptésekről, fizetésemelésről, a rendőröknek lóval való felszereléséről, egy éji lovag előtte termett s botjával gyalázó szavak kíséretében hatalmasakat mért a rendőr hátára, fejére s egyéb részeire. A rendőr felocsudva szép álmaiból, megtapogatta testrészeit, hogy ez ütlegeket is álmodta-e, vagy valóság. De biz az valóság volt, mert előtte állott *Friedmann* Jenő városi írnok és szította a rendőrt mint a bokrot, hogy hát miért van a színházi bodega nyitva és közbe közbe nagyokat ütött farkos botjával *Balogra*, mert rőndnek muszáj lönni, még ha bodegáról is van szó. A rendőr a támadót, mivel ismeri, nem kísérte be, de feljelentette.

* **Megszűnt ügyvédi iroda.** A nagyváradfi ügyvédi kamara, a meghalt *Suciu* Demeter zsidói ügyvédet most törülte névjegyzékéből s egyszersmint ügyvédi irodája gondnokául dr. *Gyurkó* László zsidói ügyvédet rendelte ki.

* **Önyilkos pinczér.** Vasárnap este 9 órakor *Kovács* Miklós 20 éves pinczér, *Pecze* utca 155. szám alatt levő lakásán egy 7 milliméteres forgópisztolyal halántékába lött. A lövésre berohantak a házbeliek, kik azonnal orvosért telefonoztak. A helyszínen dr. *Erllér* Mór jelent meg, ki már csak a halál beálltát konstatálhatta.

* **Találtak egy cselédkönyvet és két birtoknyilvántartási lapot,** melyek a rendőrség 4. sz. szobájában átvehetők.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Menyem (premier.)
Szerda: Végrehajtó (bohózat.)
Csütörtök: Santoy.
Péntek: M-nyem.
Szombat: Remete csengettyűje (Rédey Szidi bemutakozása.)
Vasárnap este: Don Cezár.

San Toy. A képtelen bolond szövegű, de elég szép zenéjű operettet fagyasztóan kevés számú közönség nézte végig. A nézőtérén, a földszint n alig voltak 30-an. Az állóhely és

a karzat telt meg mindössze, de ezek aztán igazán élvezték *Amon* Margit kedves, pajzán művészetét. A többi szereplők, *Bérczi*, *Krasznay*, *Szathmáry*, *Bilkey Irén*, *Pintér* is zajos tapsokat arattak. A tapsokat sokszorosan visszhangozták a komor ürességgel padsorok. Pedig ha a zenekar nem silányítja tönkre a darabot bizony érdemes lett volna többnek is végignézni. Így annyi látszott, hogy a zenekar a hirtelen előrántott darabba beugrott, a közönség pedig helyes előérzetét követve — megugrott,

Székely Anna vendégszereplése. *Székely* Anna, színházunk kitűnő operaénekesnője f. hó 25-én Aradon a »*Trobadour*« operában vendégszerepleni fog. A művésznőt *Zilahy* Gyula színházigazgató az aradi közönség kívánságára hívta meg vendégszerepleni.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 61.

Bérlet 47. sz.

Ma kedden, 1902. november 18-án:

A MENYEM.

Vigjáték.

SZEMELYEK:

Leverdier	— — — —	Krasznay Andor
Paul	— — — —	Tóth Elek
Honoré Tessard	— — — —	Deésy Alfréd
Malescot	— — — —	Bognár J.
Ferdinand Larnelle	— — — —	Bérczi Gyula
Gusztáv Larnelle	— — — —	Szathmáry Arpád
Leverdierné	— — — —	Benkő Jolán
Márta	— — — —	E. Kovács Mariska
Lodaiszka grófnő	— — — —	László Irén
Marie	— — — —	Kulinyi Maiska

HELYEK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tamlászek, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 óráig előre válthatók.

Kezdeté 7 órakor, vége fél 10 órakor.

Holnap szerdán, november 19-én:

A végrehajtó.

Vigjáték.

MULATSAG.

Az Otthon mulatságai.

A nagyváradfi tisztviselők »*Otthon*« köre nagy téli attrakcióra készül. A fiatal egyesület, mely elnöke, *Nagy* Ferencz törvényszéki elnök kitűnő vezetése alatt, s a fáradhatatlan, szerencséskezű gazda: *Hendel* O tó posta tanácsos lelkes buzgalma folyamán oly szép virágzásnak lendült, igen élénk mozgalmat indított, hogy tagjainak s azok családjának érdekes szórakozásokat nyújtson a tél folyamán.

Elhatározta többek között, hogy a téli hónapok minden második szombatján nagyszabású társas összejövetelt rendez Szilágyi-utcai pompás helyiségeiben a tagok családja számára s persze a kellemes találkozásokon lesz vacsora, zene, táncz és mondani se kell, jókedv, ami jellemző sajáttsága az Otthon minden mulatságának. Az első vigasság meg is esett már az elmúlt szombaton, amikor a legkedvesebb hangulatban mulattak reggelig. A szombati es-

téyek tartásán kívül elhatározták még az Otthonbeli mulatságok buzgó intézői, hogy a farsang során rendkívül fényes, előkelő bált rendezoek, amely egyik szenzációja lesz a mulatságok derűs szeszójának s amelynek rendezésében ujdonatuj, pompás ötletek fogják meglepni a közönséget.

A mulatságok programját a vigalmi bizottság készíti elő, melynek tagjai Hendel Ottó elnöksége alatt Ardelean Jusztin, dr. Hraball Ottó, Altnöder Béla, Medvigy Gábor, Ficzek Emil és Ravaszdy Barna. Ez a lelkes gárda ambícióval és ritka buzgósággal fogott hozzá, hogy a mulatságok tervét megvalósítsa s hihető, hogy munkájuk nem marad eredménytelen. Megemlítjük még, hogy a szombat esti vacsorákon az asztalt a körüli vendéglős Garnek György jó konyhája és pinczéje látja el.

A vigalmi bizottság ma, kedden délután 5 órakor ülést tart a kör helyiségében.

IRODALOM.

Zászlónk. Megemlékeztünk már róla, hogy a budapesti Mária congregatio kiadásában új ifjúsági havi lap indult meg *Zászlónk* címen.

A tartalmas és irodalmi nivón álló ifjúsági folyóirat érdekes és finom kivitelű képekkel illusztrálva minden igényeket kielégíteni törekszik, hogy többet ne említsünk cikkeket közül *Sienkiewicz* és *Prohászka Ottó*kár tollából, illusztrációi pedig a modern technika tökéletes termései.

Előfizetési ára pedig csekély 2 korona évenként, tehát méltán számíthat elterjedésre e kiváló ifjúsági újság, melynek szerkesztősége és kiadó hivatala. Budapest, VII. ker. Damjanich utca 50. sz., hova az előfizetések intézőndők.

Igazságszolgáltatás.

Az üzér.

Guttman Emánuel öszbe csavarodó 60 éves üzérült tegnap a vádlottak padján. Ez a terményekben utazó üzér éveken keresztül a legfurfangosabb módon hajszolta egyik üzér társát *Veisz* Jakabot 200 forintnyi adósságáért, a miről az sem derült ki, hogy valaha létezett e. Végre egy merész tervet eszelt ki a vádlott, bűnügyi feljelentést tett *Veisz* Jakab ellen, hogy a 200 forintnyi adós levelet, azzal hitegetve, hogy kifizeti adósságát, tőle elkérte és megsemmisítette. S e koholt tényt vásárolt tanúkkal igazolta. Ugyan *Czégényi Sándor* és *Rosenthal Ignácz*czal közjegyző előtt oly vallomást állított ki, mely szerint ők látták a kérdéses okirat megsemmisítését.

A bűnügyi tárgyaláson annak idején kiderült *Veisz* Jakab ártatlansága s a tanuvallomásokból kiderült, hogy az egész vád koholt s csak kiesztelt cselofogás *Veisz* Jakab zsarolására.

Igy tehát a kir. ügyészség hamis vád bűntetteért *Guttman* ellen emelt vádat.

A mai tárgyalás folyamán még a megvásárolt tanúk is beismerték, hogy hárisan tanuskodtak *Veisz* Jakab ellen. Tehát kétségen kívül beigazolódott *Guttman* bűnössége s a törvényszék 2 és 1/2 évi fegyházzal sújtotta *Guttman*nt. *Czégényit* pedig, töredelmes beismerését figyelembe véve, a vásárolt tanuzásért 14 napi fegyházzal, *Rosenthal* Ignáczot pedig 4 havi fegyházzal büntette.

Mindannyian felebbezték.

TAVIRATOK.

Csend Zágrábban.

Zágráb, november 17. (Saj. tud. táv.) Ma jelent meg a statáriumot megszüntető báni rendelet.

A király egészsége.

Bécs, nov. 17. (Saj. tud. táv.) A király gyöngékedése teljesen megszűnt, reumatikus fájdalmai elmúltak, s pár napi pihenés után Schönbrunnból Bécsbe utazik.

Havazás.

Budapest, nov. 17. (Saját tud. táv.) Reggel óta sűrűn havazik.

Osztrak válság.

Bécs, nov. 17. (Saját tud. távirata) A politikai helyzet döntés felé közeledik. A válság megoldása a legközelebbi napokban várható. A németek és csehek közötti békeltető akcióktól keveset remélnék. A németek a legkitartóbb obstrukcióra készülnek. A kormány még egy kísérletet megpróbál, ha az sem sikerül, felosztatják a parlamentet.

Oláh pap magyar hitközségben.

Nagy-Károly, nov. 17. Nagy felháborodást keltett Nagy-Károlyban, sőt egész Szatmár megyében, hogy a nagy-károlyi görög-katolikus, ugynevezett rutén vallású, de nyelvében tiszta magyar hitközségnek román papot küldött az egyházi hatóság. A hívek a templom ajtajában foglaltak állást és meg akarták akadályozni a pap beiktatását. Erre a pap és és főesperese rendőri karhatalommal vonult be a templomba, de a hívek közül senki sem követte őket, hanem mindnyájan künn maradtak a cziinteremben és szívvel-lelékkel rázendítettek a Himnuszra és a Szózatra. A hitközség most felsőbb helyen keresi a sérelem orvoslását. (M. T. I.)

Kincstári ló.

Budapest, nov. 17. (Saj. tud. táv.) *Markos* Gyula kath. pap annak idején a kincstári lóvásárlásról éles hangon írt a »Herkó Páter« című éleclapban. E miatt sajtópört indított ellene a tisztikar rágalmozása miatt az ügyészség, s a mai esküdtzéki tárgyaláson 150 korona bírság büntetésre ítélték.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik.

143

Es mikor Lhorim mellett fél Azsia sikra állott, amikor még irtózatosabb volt a veszedelem? Hová pusztult el a sok ellenséges hatalom? A semmisségbe vészett. A köztársaság pedig nem fél a háboruktól, mert tudja, hogy nem a háborúk fogják őt tönkretenni. De hát miért áll most tétlenül, ő, a győzelmes, az erős, a dicsőségtől tetézett ország, amely a kereszties vitézeket és a törököket is leverte? Miért omlik a porba a kozákok előtt? Most már csak gony az osztályrésze, engedtlenség fogadja a parancsait, a haragjától ki se fél s mindenki a pusztulását jósolja.

A főurak gögje, viszálykodása tette ezt, az ő önző cselekedeteik. Nem Chmielnickij a legveszedelmesebb ellenség, hanem az országban daló rendtelenség, fejtelenség, a nemesség pártoskodása, az országgyűlés viharai, a vetélykedés, a tunyaság, az önzés. Rothadóban volt az élet fája. Az első vihar kidöntheti, de aki atyagyilkosként elsőnek emeli reá fejszáját, az átkozott lesz tizediziglen!

— Menj hát, Niemirow, Pogrebiscse, Mahsnovka és Konstantinow hőse. Menj hát, híres vajda, dicsőséges herceg, menj és ragadd ki a vezérek kezéből a hatalmat, tipordd lábbal a törvényt és rendet s mntasd meg a jövődöz nemzedéknek, miképpen téped ki tulajdon édesanyád beleit!

Rémület, kétségbeesés és az örülés láza torzította el a herceg arcát. Nagyon kiállott, a szívéhez kapott, azután végigcsúszott a földön a Megváltó képe előtt.

Ott fetrengett a padozaton, odaülve dicsőséges homlokát a hideg, kemény kőköcskákhoz melléből tompán hangzott föl a hörgés:

— Uram, légy kegyelmes nekem, a szegény bűnösnek!

Már pirkadt az ég alja, aranyos fényben jött a nap is s megvilágosította a termet. Pönn az eresz alján csicseregni kezdtek a fecskék és a verebek. Most végre fölállott a herceg és beszélt a apródját, Csalsenkit, aki az ajtó előtt aludt.

— Siess az udvarra s mondd, hogy adják nyomban hírdül az összes tiszteknek, nemeseknek s a népfőlkélok vezetőinek is, hogy jöjjenek hozzám, beszélni kívánok velök.

Két óra múlva már gyülekeztek a bozontos szakállu harczosok. A herceg kíséretéből eljött az agg Sacwilichovski, Polanovski, Skrzetuskki Saglobával, azután Wurzel, Mahnicki őrnagy, Volodyjovski, Wiersul, Poniatovski, s a többi tiszték Kusel kivételével, aki most Poldiában járt kémleni. A rendes katonaság tisztjei Osinskit és Kosyckit küldték. A nemesek közül sokat nem lehetett ilyen kora reggeli órában az ágyából kivenni, de azért szépszámmal jelentek meg az urak is. Hangosan beszélt a sok férfi s úgy zúgott a terem, mint a méhkas. Miodannyan az ajtót lesték, amelyen át a hercegnek jönnie kellett.

Egyszerre elhaltgattak: belépett a herceg. Nyugodt, derült volt az arca, csak a virrasztásban kiveresedett szája és a sok mélyre-vágó ránc tanuskodott rettenetes küzdelmeiről. Derült volt az arca és szelid, de komolyság és rettenthetetlen, elszánt akarat sugárzott róla. Szólani kezdett.

— Urak! Ma éjszaka számot vettem a lelkiismeretemmel és tanácsot tartottam mindannyiunk urával, az Istennel, hogy megtudjam, mit kell cselekednem. Kinyilatkoztatom tehát előttetek és kérek titeket, mondjátok el a többi uraknak és az egész seregnek is, hogy a hon boldogsága és boldogulása s az egyetértő békesség czéljából átvetem magamat a fővezérek parancsainak.

Mélyen hallgatott, némán a gyülekezet.

(Folyt. köv.)

NYILTÉR.

VONCZ ZSIGMOND utóda.

HIRSCHNER JÁNOS

egyenruha- és civil-szabó
NAGYVÁRAD, URI-UTCZA.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy **VoncZ Zsigmond** ur jó hírnevű **EGYENRUHAZATI- és CIVIL-SZABÓ** üzletét átvettem és azt

Hirschner János

czég alatt tovább fogom vezetni. Sok évi működésem, mint elsőrangú fővárosi és vidéki szabóczégek első szabásza, reménytelen engedik, hogy nagybecsű igényeinek módomban lesz teljes mértékben megfelelni. Együttal van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy az őszi és téli idényre készült legujabb honi, brünni és eredeti angol kelmék már megérkeztek.

Nagyrabecsült pártfogását kérve és remélve, ajánlom magamat

kiváló tisztelettel

Hirschner János.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok

Budapesti áru- és értéktörvény 1902 nov. 17-én

Magyar aranyjárdék 4%	120.40
Magyar koronajárdék	97.60
Magyar vasúti kölcson aranyban 4%	---
Magyar vasúti kölcson ezüdben 9 1/2%	---
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	---
Magyar földtervezési kötvény 4%	97.50
Helméri jog megváltási kötvény	100.00
Hervath-észavónföldtervezési kötvény	98.00
Magyar nyeresémszámvetés-kölcson	201.00
Tiszszabályozás és szeszi sorsjegyek kölcson	157.00
Osztrák járdék papirban	100.75
Osztrák járdék papirban	100.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	100.00
Osztrák államsorsjegyek	150.50
Osztrák magyar bank részvény	15.00
Magyar hitelbankrészvény	704.00
Osztrák hitelintézet részvény	693.75
Párisi visita	95.20
20 prukos arany (Napoleon'dor)	1.06
Németbirodalmi márka	116.95

Londoni visita	283.20
20 márkás arany	28.41

Budapest, nov. 17.

Osztrák hitel	683.50
Magyar hitel	728.50
Alamvasut	711.75
Rimamurányi	42.50
Magyar jeladó	47.50
Salgótarjáni	---
Wagon-kölcson	---

Határidők.

Budapest, nov. 17.

Buza októberre	7.27
Buza áprilisra	7.84
Tengeri	5.60
Rozs okt.	6.45
Zab apr.	6.15
Káposzta, vepes, mag.	11.89

A szerkesztést felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A magy. kir. szab. Osztálysorsjáték főelárusítója a Biharmegyei Takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a XI. sorsjáték

I-ső osztályához

eredeti áron.

Sorsjegyeink kaphatók:

a Biharmegyei Takarékpénztár üzlet-helyiségében Kossuth-utca, 19/20.

a Biharmegyei Takarékpénztár váltó-üzletében Kossuth-utca 19/20.

Lukács Mór tőzsdéjében Bémer-tér
 Rosenblüh Béla
 K. Frankl Mari Nagypiacz-tér
 Steier Jakab Szt. László-tér

A nyereményeket **azonnal** készpénzben fizetjük.

Huzás november hó 20-án.

Zongora-gyár BUDAPESTEN.

FIÓK-ÜZLET:
 Arad,
 Győr,
 Kolozsvár.

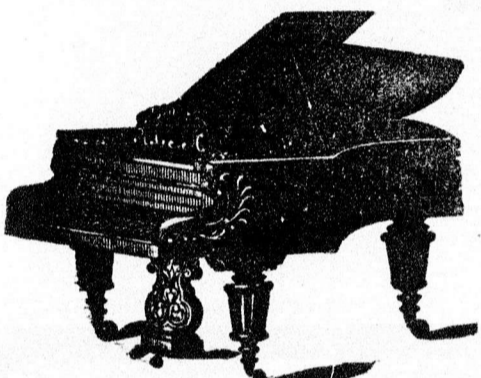
THÉK ENDRE

Budapest, Üllői-ut 66. sz.

NAGYVARADON, Kolozsvári-utca 4. szám alatt.

Vomácska József zenetanár lakásán.

FIÓK-ÜZLET:
 Szeged,
 Temesvár,
 Kassa.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

nagyváradai fiókraktáram

Kolozsvári-utca 4. szám alatt van és ennek vezetését

VOMÁCSKA JÓZSEF

zenetanár urra bízom. — Raktáron mindig nagy választék áll a t. közönség rendelkezésére

zongora-gyártmányaimból.

Gyártott zongoráim nemcsak bel-, hanem külföldön is a legnagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok. Hogy zongoráim mennyire kiállják a versenyt a külföldi gyártmányokkal, bizonyítja az is, hogy az ország valamennyi nevesebb zeneintézetében így az orsz. magyar zene-akadémiában is kizárólag a **THÉK**-féle zongorák használatosak.

A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok kiváló tisztelettel

Képes árjegyzékkel kívánatra szolgálunk. **THÉK ENDRE.**

Zongora gyár BUDAPESTEN.

Megérkeztek a párisi Modellek!

ROSENZWEIG RÓZA

első párisi mellfűző műterme,

Nagyvárad, Fő-utca, Weiszlovits-ház.

Ajánlja legujabb orvosilag elismert

egészségi egyenes faqont,

gummi nélkül, valamint mértékszerinti és rakár: Gradhalterek, hasmiederek, haskötők, havi kötszerek, Késmárk-féle bugyogók, Zwickeli-és szalag fűzők, szopató-, alkalmi- és házi miedereit.

Állandó raktár mindenféle legujabb bel- és külföldi szabadalmazott fűzőkből.

Magas halcsontos fűzők 1 frt 20 kr.

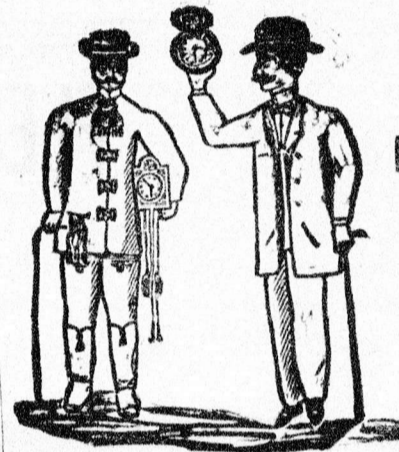
Gyönyörű selyemvirágos fűzők 2 frt 5 krtól 50 frtig.

Flanel, batist és kötött fűzővédők.

Harisnyatartók fűző nélkül.

Ujévig nagy árkedvezmény!!

Miért haragszol? barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többre van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 kr-ért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árban raktáron tart.

Kepes Márton,

műorás Nagyváradon színház oldala mellett.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcza lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellék-helyiségek s egy üveges terasz a Körözsre,

minden órában kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

25 krtól kezdve
 női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
 kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
 gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
 szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
 Nagyvárad, Bemer-ter.

Tennis flanel
 szép kivitelben
16 kr.

Színes mosó
 barchettek
17 krtól.

Különösen figyelemre méltó!
 Az ujonnan berendezett női- és gyer-
 mek confectio raktár.
 Dús választék. Eredeti modellek.

Fekete és szí-
 nes blous sely-
 mek legujabb
 kivitelben
60 krtól 4 frtig.

Alkalmi vétel
 férfi gallér mig
 a készlet tart
10 kr.

Fehér zsinór és
 pique barchetek
 óriási választékban
25—90 krig.

Francia delai-
 nek 39 krtól.
 Valódi prágai
 keztyük 88 kr.

Vászon fehér és
 asztalneműek
 elismert legelő-
 nyösebb árakban
 Egy hat sze-
 mélyes teríték
 asztalkendőkkel
1.20.

1 vég vászon
3.90—100 frtig.

Valódi rumburgi,
 Irhoni és
 creas vásznak,
 Schroll siffonok
 nagy választék-
 ban.

Mennyasszonyi
 kelengyék
 remek kivitelben
 készítettünk
5000 frtig.

Wallerstein Fülöp Fiai

Fiók üzlet:
Debreczen.

Nagyvárad, Bemer-ter.

Fiók üzlet:
Kisvárd.

ÉRTESÍTÉS

a közeledő idényre nagy mennyiségben bevásárolt és eladásra
 kerülő

alkalmi vételekről,

melynek szives megtekintésére tisztelettel meghívjuk a n. é. vásárló közönséget.

Szolid szabott árak.
Túlfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!
 az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.
 Dús választék. Eredeti modellek.

Óriási választék
 angol női divat
 kelmékben gyö-
 nyörű kivitelben

Francia gyapjú
 flanelek, blous
 és pongyoláknak

Férfi ingek leg-
 jutányosabb
 árakban, kizáró
20 kr.

Csőtömegből
 vásárolt minden-
 nemű férfi szöve-
 tek rendkívül
 előnyös árakban.

Szőnyeg, függöny
 ágyterítők, flanel
 takarók a leg-
 nagyobb választékban.

Futó szőnyegek
18 krtól
3 frt 50 krig.

Ebédülő szőnye-
 gek **2 frttől**
200 frtig.